

TELEGRAFUL ROMÂNULUI.

Nr. 68. ANUL XVIII.

Sabiu, in 27 Augustu (8 Sept.) 1870.

Telegrafulu este de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre expeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tr provinciele din Monarchia pe anu anu 3 fl. éa pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 p. 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intr' o ora cu 7. cr. sirulu, pentru a acu'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Copi'a circulariului consistoriale de datulu Oradea-mare, 12. Augustu vechiu, 1870. Nr 150/21 Pl.

Esclenti'a Sea, presantitulu domnu archiepiscopu si metropolitu, Andreiu Barona de Siagun'a, cu scopu de a se implini organisarea intregi no'stre metropolie, au binevoitu prin lterele Sele de datulu 20. Iuliu a. c. Nr. Metr. 78 a con-hiamá congresulu nationalu bisericescu alu romániloru greco-orientali din Ungaria si Transilvania la metropoli'a in Sabiu, pre diu'a 1. Octomvre a. c. caled. vechiu.

In armarea acestei convocári, subsemnatulu consistoriu, pentru efectuirea alegeriloru de deputati la congresulu nationalu bisericescu, d pa contielegerea avuta cu consistoriulu eparchiale din Aradu, pre bas'a dispusetioniloru din statulu organicu (§§. 145—154.) dispune urmatoarele:

1. Districtulu oradanu, statatulu sub jurisdictiunea acestui consistoriu, formeza siése cercuri electorali, pentru a se alege in acele de totu siése deputati dintre mireni si trei din cleru, preste totu dara noue deputati la congresulu nationalu bisericescu; remanendu alte 14. cercuri de deputati in suma de 21. pentru partile eparchiei, ce stau sub consistoriulu din Aradu.

2. Cercurile electorali ale acestui districtu, pana la o dispoziitiune finale din partea congresului nationalu bisericescu, se constituie asiá, precum au fostu arondate prin cercurariulu episcopescu din 19 Februaru a. c. Nr. 193. pentru alegerea deputatiloru la sinodulu eparchiale, si suntu: 1. Oradea-mare I. (partea de sus); 2. Pestesiu; 3. Oradea-mare II. (partea de jos); 4. Tinc'a; 5. Beiusiu 6. Vascou.

3. Alegerile deputatiloru congresuali se facu pre tempu de trei ani, si adeca; in fiesce-care cercu electoral sa alege câte unu deputatu mirenu prin singuratecele sinode parochiali, dupa modalitatea ce se va espune mai jos; iera pentru alegerea deputatiloru din cleru preotimea câte din doue cercuri electorali se va intruni intr'unu colegiu electoral, avendu a alege fiesce-care colegiu câte unu deputatu din cleru; spre care scopu cele siése cercuri electorali sa contragu in trei colegie preotiesci, si adeca: 1. Oradea-mare I. (partea de sus) cu Pestesiu; 2. Oradea-mare II. (partea de jos) cu Tinc'a; 3. Beiusiu cu Vasconu.

4. Votizarea pentru daputatii mireni nu sa intempla intr'un'a la loculu centrale alu cercului, ci separatu in singuraticele sinode parochiali, ale caror'a voturi apoi sa aduna la unu scrutinu generale in loculu centralu alu cercului, sub conducerea unui comisariu consistoriale mirenu; — iera alegerea deputatiloru din cleru se intempla la olalta in loculu centrale desemnatu pentru fiesce-care colegiu electoral preotiescu, sub conducerea unui comisariu consistoriale din cleru.

5. Pentru alegerea deputatiloru mireni in specialu voru fi de a se observa esactu urmatoarele:

a) Preotimea parochiale dupa priimirea ordinatiunei acesteia, in Duminec'a seu serbatorea cea mai de aprópe va defige si va publica in biserica unu terminu acomodat pentru tinererea sinodului parochiale esttraordinariu, in care sa se faca votizarea pentru unu deputatu congresuale mirenu. Publicarea acest'a trebuie sa se intemple celu putienu cu 8 zile inainte de sinodulu parochiale, dara negresitu pana inclusivu Dumineca in 30 Augustu vechiu a. c. cá apoi insusi sinodulu parochiale preotindene sa se póta tienie pana inclusivu Dumineca in 6 Septemvre vechiu, a. c.

b) La terminulu publicatu dupa punctulu a) in fiesce-care comunitate bisericesca se va intruni sinodulu parochiale pentru votizare pre unu d pu-

tatu congresuale mirenu. — Cá alegatori au votu toti aceia, cari dupa § 6. alu statutulu organicu suntu calificati a fi membri la sinodulu parochiale — Alegatori din locurile filiale participa la votizare intr'o unire cu alegatorii din parochia matre. — Sinodulu intr'unitu spre scopulu votisarei sa constituie asiá: ca alegatorii si-alegu unu presedinte, apoi doi barbati de incredere si unu notariu.

c) La votizare fiesce-care alegatoriu, fara a se restringe la vre-o candidare, póte dá votulu seu aceluia, pre care densulu socóte a fi mai bunu de deputatu congresuale, fie acelu cu locuint'a ori de unde, numai sa fia din statulu mireniloru. — Votizarea e publica, adeca cu graiu viu; dara póte fi si secreta, adeca prin siedule, deca acést'a o postescu 20 de alegatori; insa nici decum prin aclamare, pentru cá alegerea deputatulu depinde dela numerarea voturiloru singuratices, ce se voru aduna din tote sinodele parochiali ale unuia cercu elector le; pentru aceea:

d) Despre actulu votisarei in singuratices sinode parochiali se face unu protocolu, in care se scrie dupa nume fiesce-care alegatoriu, care au participatu la votizare, si deca votizarea e publica: alaturea cu numele votisantiloru se insamna si votulu fiesce-caruia; iera deca votizarea e prin siedule secrete: trebuie bagatu de séma; ca numerulu sieduleloru sa fie asemenea ca numerulu alegatoriloru. — In casulu votisarei secrete, siedulele sa pastreza alaturate la protocolu.

e) Fiindu terminata votizarea in sinodulu parochiale, actulu votisarei sa incheie; voturile se numera; sumariulu lor sa constateza si se publica in presentia alegatoriloru; iera protocolulu de votizare incheindu-se, se subserie prin presedinte prin barbati de incredere, si prin notariu; apoi se pune sub sigilulu parochiale seu alu presedintelui ori a vre-unui'a din barbati de incredere spre acelu scopu: cá la tempulu defiptu in punctulu urmatoriu sa-lu ducu la comisariulu consistoriale.

f) Marti in 15 Septemvre a. c. c. vechiu, la 9 ore nainte de mediadi toti barbati de incredere ai singurateciloru sinode parochiale se voru aduna a loculu centrale, alu cercului electoral si anume in localitatea, ceva fil desemnata prin comisariulu consistoriale, ducandu cu sine protocolulu electorali (de votizare) sigilate precum s'au spusu mai sus; acolo apoi sub presedinti'a comisariulu consistoriale mirenu voru forma unu colegiu de scrutinare, alegandu-si mai nainte unu notariu pentru ducerea protocolului.

g) La actulu scrutinarei in presentia membriloru de incredere comisariulu desface deardondulu tote protocolulu electorali a le sinodeloru parochiali; dispune a se citi acele cu voce inalta si a se numera si scrie la protocolu.

h) Terminandu-se scrutiniulu, acelu individuu care au intrunitu mai multe voturi, sa prochiama indata de deputatu congresuale si se provede cu credintionale; iera deca doi seu mai multi aru ave in asemenea numeru cele mai multe voturi: intre densii decide sörtea, esecutata numai decutu in fact'a locului.

i) Protocolulu colegiului de scrutinu precum si credentionalele se subscriu prin comisariulu consistoriale si prin toti ceilalti membri, adeca prin barbati de incredere; apoi credentionale se predau ori se transpunu pre cale sigura la deputatulu alesu, iera protocolulu cu tote actele electorali se substerne la consistoriulu acest'a fara intardiere, si adeca mai multu pana in 18. Septembre vechiu a. c.

6. Pentru alegerea deputatiloru din cleru, preotii, cari se tienu de unulu-acelasi colegiu electorale compusu dupa punctulu 3. se voru aduna Marti in 15. Septembre vechiu a. c. la 9 ore inainte de

amodi la loculu centrale alu colegiului, si anume in localitatea, ce se va desemná spre acestu scopu prin comisariulu consistoriale; acolo apoi sub presedinti'a comisariulu consistoriale preotiescu mai inainte voru alege doi barbati de incredere si unu notariu; dupa aceea voru purcede numai decatu la alegerea unui deputatu congresuale din cleru, carea se va efectui seu prin votizare publica, seu la cererea unei tertialitati din alegatori, prin votizare secreta. — Celu ce au intrunitu majoritatea voturiloru, se va prochiama de deputatu congresuale, si se va provede cu credentionale subscrise prin comisariulu, prin barbati de incredere si prin notariulu colegiului. — Despre actulu alegeri se va face protocolu subscrisu asemenea ca credentionalele, care in fine prin comisariulu se va substerne consistoriulu acestuia fara intardiere, dara celu multu pana in 18 Septembre a. c. cal. vechiu.

7. La casulu impedecarei vre-unui comisariu consistoriale, deca de aici nu se va fi facutu alta provisiune, alegatorii si respective barbati de incredere suntu autorizati a-si alege unu locutieninto alu comisariulu, care apoi va indeplini tote acele, ce se tienu de chiamarea unui comisariu consistoriale. — La astu-feliu de inlocuiri e de observatu: ca la preoti numai preotu, iera la mireni numai mirenu póte fi aplicatu de comisariulu.

8. Deputatii alesi pentru congresu au a se acomoda cu caletoria lor asiá: ca inea in 30. Septembre vechiu a. c. sa se afle in Sabiu, si sa se presinte la presidulu congresului, de unde voru primi ordine pentru solenitatea deschiderei congresului, fiindu toti pregatiti pentru o remanero de mai multe zile in agendele congresuali.

Spre completarea acestoru dispusetioni, prea onoratei Domniei Tale se tramite subimpartirea districtulu oradanu in siése cercuri electorali, cu desemnarea locuriloru centrali de scrutinare si de alegere, precum si a comisariiloru consistoriali din cleru si dintre mireni; iera sub impartirea specifica a singuraticelor comune bisericesci in cele siése cercuri electorali, — avendu prea onorata Duminec' Ta a publica cu tota posibila grabire ordinatiunea acest'a in protopresviteratulu submanuatu, pre langa reflectarea singuraticelor comune la impartire, la locurile centrali si la comisarii consistoriali.

Catu pentru spesele de caletoria si diurnele deputatiloru congresuali: pentru periodulu congresuale de trei ani, adeca: 1870. 1871 si 1872. e primita eiectarea, ce s'au facutu la ocaziunea congresului din anul 1868; prin urmare preonorata domnia Ta esci insarcinatu, a pune in detorintia comunitatiloru bisericesci din protopresviteratulu submanuatu: ca pana in 16 Septembre vechiu a. c. sa administreze la preonorata domnia Ta pre anii susu numiti sumele, cari dupa consemnarea de sub // obvinu sub nume de spese congresuali, despre cari se va dá computu publicu, dreptu garantia pentru manipularea credincioasa a contributiloru.

La incasarea speselor acestora se voru folosi cuitantiele si contra-cuitantiele alaturate, cu acea bagare de séma: ca fiindu cuitantiele aceste provideute cu subscrierea propria a presedintelui, si cu sigilulu consistoriale, — preonorata domnia Ta cuitantiele singuratices le vei estrada numai la platirea sumelor obveniente, si despre rezultatulu incasarei pre langa administrarea baniloru si a cuitantieloru, cari nu cum-va voru fi remasu nerecuperate, vei face reportu la presedintele consistoriale negresitu pana in 20 Septembre vechiu a. c; iera blanchetelu de contra-cuitantie le vei impartí deodata cu ordinatiunea de fatia pentru usulu respectiveloru comune, fiindu acele de a se alatura la sumele incasate, si a se substerne aici deodata cu acele.

Oradea-mare, 12 Augustu vechiu, 1870. Con.

sistoriul greco-oriental orădanu. Presedinte: Mi-
ronu Romanulu m. p. vicariu episcopescu.
Secretariu: Nicolau Zigre, m. p.

Noutatea cea mai mare

este, de si au trecut vre-o câte-va zile, de cându
ni o adusu telegrafulu, ca in 2 Septemvre n. ar-
mat'a lui Mac-Mahon, unde se afla si Napoleonu
III, in numeru de 85,000 a capitulat inaintea
prussienilor si ca Napoleonu s'a predatu pre sine
regelui Prussiei Wilhelmu. Déca s'a incheiatu cu
aces'ta catastrofa cea sangerosa séu numai vre o
câte-va acte din trens'a, nu putemu inca sci, pentru
ca scirile ce vinu din Parisu nu ne lasu a ne formá
o parere positiva in privint'a acést'a. Nici judecata
asup'r'a bunetății séu reutății evenemintelor ce-
loru mari nu putemu sa ni o facem, pentru ca ele
au venit prea cu mare repediciune si ni s'au pusu
in o marime pré colosale dinaintea noastră si nu le
putemu cuprinde in intregimea lor. Astadi ne vomu
multiam cu judecat'a ce o aflam, ca si-a dat o
unu preota englezu asupra-i, unu capelanu de ai
reginei din Anglia. Istori'a inse va dice sentin-
ti'a cea din urma si va aretá, déca este nimerita
acést'a judecata, si anume:

Stopford Brooks, capelanul reginei din An-
glia a tinutu in capel'a St. James o cuventare
asup'r'a declarării de resbelu din partea Franciei,
care a aparutu si in tipariu si in jurnale. Acestei
cuventări „Südd. Pr.“ i atribuie o insemnatate poli-
tica nedisputavera. Intre altele astfelu se vorbesce
in cuventare:

„Mare pecatu au comisu in contr'a omenimei
si asiá in contr'a Dumnedeirei;“ — asiá incepe
oratorulu — „ierasi pasiesce omulu cá inimu in
contra confratelui séu; si din ce cauza? cá sa
asigureze positiunea uniculu
omu, si sa multamésca ambitiunea unui omu.

Förte mare e pecatulu acelor'a, cari se anga-
siedia acum'a, cá sa prefaca in prafu edificulu ri-
dicatu de civilizatiune in decursulu multoru ani,
incependu resbelu pentru scopuri mársiave.

Lumea nu cunoște unu alu doilea pecatosu
mai mare, cá pre unu domnitoru, care intr'o di-
nimicesce prin natiunea sea rezultatele cele incetu
cástigate cu ostenea ale pazei la alte natiuni, nu
spre altu scopu, decâtu spre a-si sustienea tronulu
seu celu slabu si a duce cugetele supusiloru sei
dela nisuint'a cátra libertatea nationale pre altu
terenu.

Ingrozitoru lucru este, ca in mijloculu Euro-
pei suntemu siliti a trai in societatea unei asif-liu de
natiuni, carea in urm'a unei indelungate sugrumari
si impederări a puteriloru sale mai nobile au deve-
nitu a fi sabi'a lui Democle asup'r'a partiei noastre
de lume.

Lumea n'au vedutu inca nici odata unu pe-
catu mai negru, de cum este acést'a. Slugitoriulu

religiunei lui Christosu are datorint'a a espune
ómeniloru spre gratia astfelu de marsiavii.

Nu este asiá o nobila natiune, care onórea sea
o baséza spre insusiri civilizate, care nu s'aru putea
seduce prin unu astfelu de resbelu fara frica lui
Ddieu, si obrudatu omenimei cu atát'a obradinicia.

Pentru noi impregiurarea acést'a, ca ne aflam
fatia cu astfelu de pacate, formédia unu punctu de
schimbare, si au facutu aceea impresiune, ca pr-
denti'a diplomatica a facutu locu
vatamatulu simtiu de moralite.

Acei'a, cari representa pre poporul anglesu,
aru trebui sa-si esprime just'a loru desplacere si
nu frica, déca aru fi pasitu cu trezvia, si cu
seriositate in caus'a legalității, dreptatiei si a omeni-
mei vatamate, si trebuiá sa vorbésca in numele con-
sciintiei natiunei englese.

Si speramu, ca aceea se va putea inca intem-
plá. Pentru ca nu tienemo de posibilu, cá in An-
glia sa fi muritu simtiu de dreptu si dreptate,
si simtiu in unu Ddieu, — ca n'amu mai avea
caventu a dejudecá nedreptatea si a validitá influ-
inti'a nostra in contr'a facatoriulu de reu. Sa cer-
remu dela Ddieu, cá sa ne dea pace si sa ni-o
tiena, in sa nu cumperámu pacea pre pretiulu
apropárei reului.

Pentru ca déca tóte celelalte mijlóce sunt
eludate, déca in zadaru ne provocám la dreptate,
déca vocea natiuniloru, cari se pléca inaintea for-
tiei usurpatóre, resuna tare in urechile noastre, atunci
sa ne implinim datorint'a, care ne chiama, sa pa-
simu pentru caus'a lui Ddieu si a omenimei.

Déca atunci ne vor dá in má-
nile nostre arme, sa ne punemu viat'a
cu tóta seriozitate solemnă pentru Ddieu, sa con-
sacram cugetarile nostre, rugaciunile si virtutea
nostra resboinica nu intereseloru marginite ale An-
gliei, ci intereseloru intregii omenimi.

Si numai atuncea vomu pune sabi'a josu, dupa
ce ne vomu implini datorint'a nostra cátra omenime
cu aceea rugaciune de tóte dílele, cá sa vina tim-
pulu, cându sa se implinésca cántarea ingeriloru
la nascerea Mântuitorulu.

„Pre pamentu pace si intre ómeni bunavoire.“

Eveneminte politice.

Intemplarea dela Sedan au adusu o pauza in
lupt'a pre câmpulu resbelulu. Privirile dora sunt
astadi indreptate in alta parte, si cu deosebire asu-
pra celoru ce se petrecu in Parisu. Catastrofa
dela Sedan au facutu o impresiune deprimatóre
asup'r'a francesiloru. Informatiunile mai multoru
diarieru mari afirma in sa, ca de pace inca nu pôte
fi vorba.

In Parisu se iau tóte mesurile pentru apanare.
Pre lângá acést'a in corpulu legislativu Jules Fa-
vre aduce in siedint'a din 4 Septembrie o propu-
nere, in urm'a cărei imperatulu si dinasti'a este

privata de tóte drepturile constitutionali, si in ur-
m'a cărei sa se denumeasca o comisiune din si-
nulu corpulu legislativu, prevediuta cu tóte drep-
turile de regintia, carea sa aiba misiunea de a
alungá pre inimu de pre pamentulu francesu. In
propunere se mai cuprinde si sustinerea genera-
lului Trochu de guvernatoru generalulu alu Parisului.
Propunerea acést'a s'a si primitu cu tacere pro-
funda.

Depesie mai nóna vorbescu despre prochie-
marea republicei, disolvarei corpulu legislativu si
dimisionarea senatulu; amnestiarea criminaliloru
politici si libertatea absoluta de fabricarea armelor
si de comerciulu cu arme.

Regimulu provisoriu apelésa la armata si la
eroismulu soldatiloru. Timbrulu de pre jurnale este
casatu si functionarii statulu dispensati de jura-
mentulu politicu.

Ambasadorii din Londra, Viena si Petersburg
sunt rechiamati.

Cronic'a resbelulu.

Unu telegramu alu regelui prussiloru cátra re-
gin'a, sositu in 1 Septembrie n. anuncia o victoria
castigata in 29 Augustu asup'r'a lui Mac Mahon.
In telegramulu acést'a lipsesce caracteristiconulu ade-
veratu alu unui buletin prussianu de victoria: nu
s'a ordnatu impuscăturile de victoria. Cându arma-
t'a lui Mac Mahon aru fi fostu batuta asiá, d'pa
cum ne arata telegramulu regelui, aru fi armat'a
francesa aruncata spre Maas si dupa tóte, câte ne
demonstréza istori'a resbelorulu si ratiunea umana
despre positiuni atari, nu putemu pre lângá tóta
bunavoint'a dá crediementu telegramulu regelui.
Cáci cându o armata, dupa cum e a lui Mac Ma-
hon, care abstrahandu detacharile, avantgardele si
alte, e celu putienu de 80,000, se ataca in spate
si arunca spre vre-unu riu, pre care nu-lu poti
trece cu picioréle, atunci nu se respinge numai
spre riu, ci se incurca intr'o catastrofa, care e iden-
tica cu o nimicire totala. Déca ne inchipuim o
masa de 80,000, care mai are cu sine unu nu-
meru insemnatu de cara de totu felulu, de munitiune,
de proviantu, tunuri etc., si se impusca contr'a acestei
masse, de ómeni si materialu, ghemuite la vre-unu
podu si atacate la spate, putemu prea usioru ve-
dea, ca o armata, in o atare positiune, trebue
sa se invinga decisivu, si asiá berliniesii aru puté
impusca vre-o câte-va ponti de prafu in onórea
acestei victorie. Intre altele o armata in o atare
positiune nu „se arunca preste Maas“ ci se disólve
in atomele sele fara de a fi aruncata preste riu.

Acést'a nici decum nu s'au intemplat cu ar-
mat'a lui Mac Mahon. E förte probabilu ca arma-
t'a principelui ereditariu de Saxonii a invinsu
numai arrieregard'a lui Mac Mahon, ceea ce nici
noi nu despretuim. Armata lui Mac Mahon s'a
micstoratu prin acést'a cu vre-o câte-va mii, care
in lupt'a ce i sta inainte cu armat'a dela Metz i

FOISIORA.

(urmare.)

Ea este in ore care chipu o pecetia, o marca
indelebila, nestérsa, pre care Creatorulu a pus o
asup'r'a creatiunei sale, semnu, marc'a originiei
noastre, este secretulu destinatiunei noastre.

Cându batránét'a, trist'a betránét'a pornesce
cátra noi, dice Benjamin Constant, epoc'a posomo-
ráta, solena in sa, in care tóte obiectele inaintea
noastre incepu a se intunecá.

Cându lumin'a pare ca se retrage de la noi.
Cându unu nu sci ce rece, si ternu, se res-
pandeste asup'r'a totulu, ce ne impresóra.

Unde ore cantámu noi, si unde gasimu o ade-
verata consolatiune, o adeverata mangaiere?

Unde altu de cátu in religiune, in credint'a
intr'unu Dumnedeu?

Cându lumea ne parasesce, noi cercám sa fa-
cemu o aliantia cu o alta lume.

Cându in fine vedemu, ca ilusiunile noastre se
nimicescu on'a câte un'a, ilusiunile noastre cele mai
scumpe: Justiti'a, Libertatea si Patria? nu
ne mângaiemu noi ore ca exista unde-va o fiintia,
care ne va tienea in séma, ca amu fostu credinciosi
chiaru in secolulu scepticu de astadi; credinciosi
Justitiei, Libertății si Patriei?

Fi-vor ore sufleté, dice Guizot, care sa
póta tagadu, cá in cursulu vietii lor in ore care

momente, in ore care impregiurari, n'au simtitu in
celu mai adancu fundu a fiintiei lor, o actiune,
o impulsione, ce nu-i vine nici de la elu insusi,
nici de la cea'a celu impresóra, si pre care n'a
pututu talmaci alt-feliu, de cátu raportându-se la
unu principiu, la unu isvoru la o putere superiöra.

Este, adaoga elu, unu adevaru primitu de filo-
safia, ca in spiritulu omului sunt principii uni-
versale si necesarie, pre care nici impresiunile ce
le primesce din afara nu le produc, nici elu in-
susi nu le creaza, cáci sunt inerente in natur'a
sea, si care vinu dintr'unu altu isvoru, iera nu din
sensiatiunile lui séu din inventiunea propriei sale
gândiri.

Acést'a este unu faptu psihologicu, care dupa
adâncile studii ale scólei spiritualiste de la Platonu
pâna la Cousin, ea a fostu nevoita sa-lu admita.

Suntu, ne dice Alfons Carr, sunt lucruri in
universu, pre care cele mai mari genuri nu le-au
pututu intielege, si cu tóte acestea ele nu le-au pu-
tutu tagadu de locu.

Déca, ne dice Benjamin Constant, in inim'a
omului se afla unu sentimentu pre care nu lu are
nici un'a din celelalte vietuitoré. Care se repro-
duce in totu de un'a si ne incetatu, ori care aru
fi positiunea, in care se afla, omului, nu este ore
de creditu, ca acelu simtiementu este o lege fun-
damentala a naturei sale?

Asemenea este simtiementulu religiosu; órde
selbaticu, semintii barbare, nationale cele mai ajunse
in tóta puterea starei sociale, pre cum si acelea
care lingorescu in decrepitudinea, in garbovirea ci-

vilisatiunei, tóte sunt supuse acestui netagadutu
si nedestructibilu sentimentu.

Elu triumfa in contra tuturor intereselor.

Selbaticulu, cáru'a pescari'a séu venatórea nu
i a datu, de cátu o subsistintia nesuficienta, con-
sacra cu tóte acestea chiaru si elu fetisului, idolulu
seu o particia din acést'a precarie subsistintia.

Popórele bilicóse deponu armele giosu spre a
se aduná inaintea unui altariu.

Natiunile libere si independinte intrerompu
deliberatiunile lor spre a invocá pre Dumnedeu.
Si despotii acórda sclaviloru lor díle de rapasou.

Ori care, ne dice Franciscu Perrene, ori care
va fi epoc'a la care ne vomu intórce, parcurendu
analele diferitelor popóre, ce au acoperitu surfatia
pamentulu, vomu gasi neaparatu esistint'a unui cultu
religiosu.

Omenii tuturor timpuriloru au simtitu trebu-
int'a de a se aduná impreuna la ore care díle, spre
a adora divinitatea.

Instinctele si sentimentele umane, ne dice
Guizot, nu sunt cuvinte, nu sunt intr'adeveru rati-
uni destoinice a formá o convictiune científica,
nici dovedi de ajunsu in spriginulu cutáru'a séu
cutáru'a sistemu.

Credint'a instinctiva a némului omenescu in
puteri surnaturale, nu dovedesce indetulu realita-
tea surnaturalulu, si aspiratiunea sufletulu ome-
nescu la o vietá dincolo de vietá terestra, nu do-
vedesce rationalminte imortalitatea lui.

Se pôte afla eróre in instinctele si sentimen-
tele omului, cá si in ideile lui.

lipsescu. E inse presupunerea, ca numai arrieregard'a lui Mac Mahon a luat parte la lupta si Mac Mahon si-a continuat in decurgerea acestei lupte, mersul sau către Thionville, adevărat, atunci a profitat, prin jertfa acest'a de vre-o câte-va mii, unu avantaj, care precumpănă celu putienu perderea acest'a, armat'a adevărat a întrecut in mersu pre inamicu cu o di. De-si h'potes'a acest'a contradice unui telegramu a lui „Independence Belge“, după care Mac Mahon s'aru fi retrasu după lupt'a din 31 Augustu la Sedan, totusi avem mai multe cauze a tîenē acestu telegramu a lui „Independence“ de o minciuna gōla. Căci dēca armat'a lui Mac Mahon aru fi ocupatu inaltimile dela Vaux, după cum afirma acestu telegramu, nu aru fi fostu armatei prussiene de siguru prea usor, a trece preste Maas si a respinge pre francesi de pre aceste inaltimi.

Trebuie sa luăm sēm'a, ca armat'a lui Mac Mahon a avut cu sine, după cum amu amintitu mai susu, fōrte multe tunori, ca si-a perdatu numai 12 dintr'acestea, după cum buletinul regelui insusi spune si ca prin urmare francesii au pututu de pre inaltimile dela Vaux ajunge trecătoarele Maasului cu unu asiā focu vehementu, încātu o trecere a nemitoru preste riu aru fi fostu imposibila. Noi amu amintitu de j' odata, ca telegramele despre resbelulu de fatia contienu atâtea contradicēri încātu in cele mai multe casuri e fōrte cu greu a le planā. Telegramele din Brüssel inse, care anūciara, ca corpululu generalu alu lui Mac Mahon se aflā in 30 in Montmedy, le putem pune in acordu numai cu o lupta de arrieregarde in 29 la Mouzon si Beaumont, nu inse cu o intalnire la Carignan, pre care ni-o anūcia „Independence“.

Scirea despre o intalnire avuta in 30 la Nouart inca e o atare absurditate, după cum fōrte adese le aflāmu in depesie prussiene. Intalnirea acest'a sa-se fi intemplat in 30 după amēdi la Nouart, se anūcia inse in aceeasi di la 1/2 3 ore după amēdi dela Varennes. Nouart e 3 1/2 mile departe de Varennes si de telegrafu de siguru ca nu s'a putatu folosi pentru scirea acest'a. Intemplat-s'a intalnirea acest'a inse in 29, ceca ce e si mai probabilu, atunci a pututu fi cu arrieregard'a lui Mac Mahon, carea avea a cotoyā armat'a la arēp'a drēpta. Si intalnirea dela Bouzy, unu satu mieu in departare de 4 mile spre nordu-vestu de Grandpré ni o putem esplicā numai cu fōrte mare greutate. Se accentua, ca satulu acest'a jace susu si are posilitate si ca fu aparatu de infanteria, cu deosebire de turcos. Doue escadrōne de prussi, fără cāi sa fi atacatu si asaltatu acestu locu si prinsu pre francesi. Loculu acest'a a fostu pōte situatu asiā, cātu aru trebui ocupatu pentru apararea vre-unui pasu si fu ocupatu pōte numai din erōre. Sēu apoi s'au intardiātu turcos acest'i'a, 3—4 insi, si au întreprinsu după aceea ei de sine apararea satului.

Din telegramulu regelui se potu deduce unele indreptări la datele de mai înainte. Corpulu primu

bavarezu de armata, care până acum a facutu parte din armat'a principelui ereditarui prussianu, nu se mai afla in acest'a, ci in a principelui ereditarui de Saxonii'a, după cum din telegramulu regelui se vede. Mai departe se pare, ca armat'a generalului Steinmetz, care după „B. Börsenzeitung“ a pasesitu Metzulu pentru de a înaintā spre Parisu, nu a facutu miscarea acest'a, căci altcum de siguru ea s'aru fi insarcinatu, că cea mai de aprōpe, a urmari armat'a lui Mac Mahon.

Din contra armat'a lui Steinmetz se pare a nu fi parasitu Metz, celu putienu a fostu hotaritu corpulu primu alu ei sub comand'a generalului Mantouff, dimpreuna cu divisiunea de militia Kummer si o divisiune de cavaleria, a cernā Metzulu pre malulu dreptu alu Mosulei si trupele aceste au bivouacatu in 21 Augustu pre tempu mai lungu cam 3000 pasi inaintea fortului Iulien.

Din partea francesilor se continua pregatirile pentru apararea Parisului. Se ingrivescu de proviānto, pitarii trebuie sa procure merinde pentru 40 dile, in Bois de Boulogne sunt 150,000 oi si unu numeru potrivit de boi si vitiei. Din Brest, Cherbourg si alte locuri sosescu pre tōta ōr'a de di si de nōpte tunuri si munitiune. Politia a aflatu până acu de j' 10,000 ōmeni netrebnci, pre carii ia si dereptatu din Parisu. Se formēza mai departe la regimentele de cavaleria si escadrōn'a a 6-a si din escadrōnele de depote regimente nōue.

Sirassburg e asediatu, paralel'a prima are de j' 24 tunuri.

S a b i i u 24 Augustu. In nrulu 83. alu Federatiunei, in 73 alu Albinei si in 65 alu Gazetei Transilvaniei vedemu ca s'a publicatu din partea Inspectoratului scolaristic reg. ungurescu pentru comitatele Uniadōrei si Zarandului o incunoscintiare despre deschiderea cursului I la preparand'a de statu pentru docenti. Federatiunea si Gazeta o comiteza cu cāte o observare din partele, in cari se esprima ca mesur'a acest'a este magiarisatōria. Noi inca amu fostu recreati din partea aceluasi onoratu inspectoratu a primu in colōnele nōstre aceea publicare. Insa fiinduca nu avem, ca fōia independenta, nici unu obligamentu de a insirā publicatiunile nimēnui, din consideratiune ca principiile din cari e amanata aceea publicatiune sunt opuse autonomiei nōstre bisericesci si scolare, garantate prin lege si depuse in statutulu organicu alu bisericēi nōstre, noi nu amu aflatu de lipsa a publicā in colōnele nōstre incunoscintierea susu memorata, ci amu incunoscintiatu pre on. Inspectoratu simplu pre calea carea ni a venitu incunoscintierea, despre aceea ce tîenemu noi despre dens'a.

Din comitatulu Dobācei, Aug.

(Cursulu pedagogicu de siēse septamāni.) Nu credu ca va fi de prisosu printre turbulentia cea politica, ce distragē astadi atentiunea publicului ce-

litoriu a serie ce-va despre cele ce mi au fostu cu putintia a aflā despre cursulu pedagogicu de siēse septamāni infintiātu in G h e r l ' a din partea statului.

Conducatorii sēu profesorii la acestu cursu sunt doi si anume, pentru invetiatorii de romānu este D o m b r a v a Laslo, fostulu invetiatoriu la scōla romāna din Hatiegu, iēra in prezentu invetiatoriu la institutulu corectoriu de aici; iēra pentru invetiatorii de unguru este S z o n t a g h Cristof, profesore la gimnasiulu rom. cat. din locu.

Cursulu acest'a nici decum in modulu conferintieloru nōstre invetiatoresci, ci in forma de prelegeri. Profesorulu le desfasura după metod'a sea, cum are sa se propuna cutare sēu cutare studiu, ori unulu sēu altulu obiectu din studiu si invetiatorii sunt provocati, cum au priceputu cele propuse, fără cā sa se ia la vre-o desbatere parerea lor si sa se radice la conclusu. Dara nici nu-si da nimenia dintre ei vre-o parere, ci asculta si raspundu cāndu sunt intrebati, cā si elevii in scōla.

Precum se vede suntu priviti cu multu mai minoreni in cualificarea pedagogica, decātu cā sa tiena cu ei conferintie in sensulu strictu alu cuventului.

Prelegiri se tîenu in fie-care di 4 ōre: 2 înainte si 2 după amēdi.

Invetiatorii unguri se afla la acestu cursu 16; iēra romāni 26, dintre cari numai 4 sunt de religiunea gr. or. si anume 2 din protopresbiteratulu Lupsiei. La inceputu au fostu mai multi, dara unii diatrensi au intrebatu de barbati de ai nōstri, cā ōre bine va fi sa remāna la „conferintie“ sēu sa mērga a casa, pentru ca venisera numai la provocarea Inspectoratulu scolaristicu, fără scirea Protopresbiterului respectiv.

Audiendu densi cum suna cerculariulu consistorialu, pre care me miru cum de nu lu scīura, căci acel'a pre cātu scīu s'au impertitu pre la PP. Protopresbiteri si pentru invetiatorii, — s'au dusu pre acasa. Acest'i'a au fostu cu deosebire din tractulu P. Prot. B o d e a; cei din protopresbiteratulu Ungurasului spuneau ca P. Prot. R o s c ' a l i a r u f i d e m a n d a t u s a v i n a a c i.

Studiele ce se propun la acestu cursu sunt totu acelea, cari au sa se propuna in scōlele poporale.

Conducatorii sēu profesorii dela cursulu din cestiune nu au capetatu nici o instructiune deosebita, cum, si după ce metoda sa propuna; inse pentru b n e l a studiu au capetatu totusi manuale după care se urmēza propunerea s'a si anume:

1) pentru matematica: „Vezérkönyv az elemi számításban, néptanítók számára“ de Arvay, Sarospatak 1868, 2 tomuri.

2) pentru invetiarea cetirei: „Vezérkönyv magyar ABC és Elemi olvasókönyv tanításhoz; tanítók számára“ de Gőnczy Pál. Budán 1869.

3) pentru deprinderi in vorbirea corecta:

Cāndu inse acele sentimente si acele instincte suntu universale.

Cāndu suntu permanente indestructibile.

Cāndu ele se gasescu in tōte tierile, in tōte secolele si la tōte popōrele.

Cāndu ele resista in contr'a tuturoru atacurilor.

Cāndu tōte indoelile, tōte rationamentele, tōte sciintiele nu se potu face sa dispara.

Atunci fără cea mai mica indoiēla.

Atunci acestea suntu fapte considerabile, adevēri, pre care spiritulu omenescu nu se pōte apēra de a recunōsce si a respectā.

PARTEA. II.

De unde daru vinu aceste instincte, acestea sentimente ināscute in inim'a omului.

Cine a insuflatu, cine a revelatu celor dntāiu ōmeni, acest'a lumina divina: i d e ' a r e l i g i o s a ?

Cine ?

Dumūdiēu ! insusi,

Dumnediēu

Iēta celu mai inaltu si celu mai stralucitu cuventu, ce pōte sa rostēscā ori cē fiintia cuventatōre.

D u m n e d i e u !

Iata cea mai sublima idea, ce a pototu sa concēpā si sa intielēgā, intielepciunea umana.

D u m n e d i e u

Acel'a pre care Ariasi lu numeau Verun'a.

Egiptenii, Elim.

Chinesii, Tien.

Persii, Abur'a-Mas'd'a.

Iudienii, Brahm'a sēu Buddah.

Evreii, Iehovach.

Grecii, Zeus.

Latini, Iupiter.

In fine acel'a, pre care pictorii mediului evu l'au pusu pre unu tronu in verfulu ceriurilor.

Acel'a care a disu lui Moise ego Iehovah, eu suntu, care suntu, acest'a este numele meu vecinicu.

Acel'a despre care psalmistulu a disu: „Vei schimbā ceriulu si pamentulu, Doamne, cum intoarcēmu unu vesmentu, dora tu vei fi a pururea totu acel'a, fără nimic'a sa se schimbe in tîne.

Dumnediēu

Unulu singuru, spiritulu curatu eternu, imensu, atotu puternicu, imuabilu, incompreensibilu, si infailibilu, care guberna toate prin provideti'a sea.

Uniculu isvoru de ori ce lumina, de ori ce intelligentia, creatoriu si ocārmuitoriu alu universului, resplătoriu, pedepsitoriu crimei si remuneratoriu virtutiei.

Acel'a ce in mijloculu luminiloru unei flacari curate au pusu tronulu seu inebranabilu inaintea tuturoru timpurilor.

Acel'a pre care evreii 'lu numeau fiintia cea mai osebita, care exista prin sine insasi.

Acel'a despre care Egiptenii diceau, ca este architectulu lumei.

Despre care Platonu a disu: Dumnediēu este geometru deapūrearea in lucrare.

Acel'a la care după sântulu Ioanū Chrisostomulu, sântulu Chirprianu, si apostolulu Pavelu diēu ca Atēncii se inchinau la densulu sub numire de Dumnediēu necunoscutu.

Acel'a pre care sântulu Ioanū 'lu numea: Celu ce este, a fostu si va fi.

Pre care Aristotelu 'lu numea Veculu care a fostu din veci.

Despre care Leibnitz dice, ca pretutindenea in lucrările lui a gasitu metafisic'a, geometria, si moral'a.

Despre care Coranulu dice, ca intieleptulu la la toate pasurile sale gasesce in universu, urm'a tiparita a lui Dumnediēu.

Acel'a despre care dice Zamblic, ca a esistatu, singuru inaintea tuturoru fiintieloru intāiu principiu din sine insusi, perceptibilu numai cu ochii intelligentiei.

Despre care moral'a ebraica ne dice, asupr'a vōstre este unu ochiu care vede tōte, o urechia care aude tōte, si care resplătesce fia-cărui'a după faptele sele.

Acel'a despre care după dis'a lui Plutarcu erā in scrisu in fruntea templului lui Sais, acest'a inscriptiune:

„Eu suntu ori ce a fostu, ce este astadi, si ori-ce va fi, si valulu, ce me ascunde nici unu muritoriu n'lu va putea radică.“

Acel'a in fine despre care Ierofantii strigau necontentitu:

Veniti, priviti pre regile lumei ! Elu este unulu alu seu insusi, din elu s'au nascutu tōte fiintiele, elu este in trensele si pre deasupr'a lor, elu are ochiulu lui asupr'a tuturoru muritoriloru, si nici unulu din muritori n'lu pōte vedea.

(Va urmā.)

„Vezérkönyv a beszéd és értelem gyakorlatok tantáshoz. A népiskolák első és második osztály számára” de Nagy László. Budán 1869.

La fine, spunu conducatorii respective profesorii, ca au sa provéda pre fia-care invetiatiu cu decretu despre cualificatiunea castigata la acestu cursu.

Invetiatorii români gr. catolici, cei presenti sunt toti din archidiecea Blasiului, unde spunu ca li aru fi demandatu Consistoriulu sa se folosésca de cursulu acest'a; iera din dieces'a Ghierlei nu e nici unulu, caci aci consistoriulu a opritu a merge la cursulu pedagogicu alu statului si au silitu pre toti invetiatorii, de au cercetatu cursulu pedagogicu de 6 septemâni, ce l'au infintiati in vér'a acest'a consistoriulu din Gherl'a aci in locu in tocm'a dupa modulu celui alu statului, ba inca l'au intreputu.

Credu ca nu voiu gresi, déca voi aminti si acea apucatura unguresca, ca adeca, dupa cum spunu invetiatorii, Inspectorulu scolasticu din acestu comitat, la primirea lor s'au portatu fatia cu ei de totu pretinse*) postindui sa siéda l'anga densulu pre sof'a si oferindole anticipative câte 10 fl. v. a., la fia-care, carele aru avé trebuintia, asiá incatu invetiatorii vorbescu cu entusiasm despre bunatatea domnului inspectoru ungurescu.

Diurnele le primescu invetiatorii, cându potescu câte 50 xr. v. a. pre di. l'era profesorii dela cursulu acest'a au fia-care o remuneratiune de 100 fl. pentru cele 6 septemâni.

Publicatiune.

Pentru formarea si constituirea societatiéi cu scopu de a créa unu fondu spre a infintiá unu teatru nationalu român, se va tiené adunare in dilele de 4 si 5 Octombrie 1870 st. n. in Deva.

Lucrările acestei adunări voru fi :

In diu'a de 4 Octombrie:

1) Se va alege unu presedinte ad hoc si doi secretari.

*) O cere si bun'a caviintia.

la Nr. 150/21. Pl.

Conspectulu

cercurilor electorali infintiate in districtulu oradanu pentru alegerea deputatiloru la congresulu nationalu bisericescu.

Nr. al Numele		Numerulu		Pentru mireni		Pentru preoti	
Cercului:		Comu. sufletelor		Loculu scri- tiniului		Loculu ale- gerei	
1. Oradea-mare I. (de susu)	61.	30,589	Oradea-mare	Ignatiu Stup'a, ases.		Oradea-mare,	
2. Pestesia	50.	32,103	Alesdu	Paulu Fassie, jur.		Gavr. Neteu protop.	
3. Oradea-mare II (de josu)	36.	30,622	V. Velentie	Georgiu Pop'a, ases.		Tinc'a,	
4. Tinc'a	47.	32,769	Tinc'a	Georgiu Rozvanu as.		Iosifu Marchisiu, prot.	
5. Beiusia	50.	31,173	Beiusiu	Georgiu Borh'a, ases.		Beiusiu	
6. Vascon	50.	28,990	Vascon	Parteniu Cosur'a ases.		Geor. Vasileviciu, prot.	

Consistoriulu gr. or. aradanu.

carele pana acum'a n'a satisfacut conditiunei de a se legitimá la comitetu despre progresulu in studie pre anulu scol. 1869/70.

2. la done stipendii de câte 50 fl. pentru doi gimnastisi.

3. la unu stipendiu de 50 fl. v. a. destinat pentru unu studente la scola reale.

4. la done ajutorie de câte 50 fl. v. a. pentru doi sodali, carii au ajunsu a se face maestri si in urm'a

5. la patru ajutória de câte 25 fl. v. a. pentru invetiacei de meseria, carii au ajunsu a se face sodali.

Terminulu concursului pentru stipendiulu de sub posit. 1. se defige pre 20 Septembrie c. n. a. c. iér' pentru stipendiele si ajutoriele de sub posit. 2. 3. 4. si 5 se defige pre 1-a Octobrie c. n. a. c.

Concorentii la stipendiele de sub posis. 12. si 3. au de a asterne la subscrisulu comitetu pana la terminii mai susu indigitati :

a) testimoniu de botezu,

b) testimoniu scolasticu de pre an. scol. 1869 si 70

c) testimoniu de paupertate.

Dela concurenti la ajutoriele de sub pos. 4, pre langa atestatu de botezu se cere sa se legitimeze cu atestatu demnu de credintia despre invetiarea respectivei meserie asiá, cá s'o póta purtá de sene, precum si despre concessiunea la aceea.

Iér' dela concurentii la ajutoriele de sub pos. 5. pre langa atestatu de botezu se cere adeverinti'a dela maestru respectivu despre dexteritatea in meseria, cu care s'au ocupatu si despre harnici'a de a se face sodalu.

Totu odala se aduce la cunoscinti'a celoralti stipendiati ai Asociatiunei tne. si anume: Ionu Marcusi. Petru Em. Prodanu, Stefanu Chirila si Nicolae Fogarasiu, carii au documentatu deja progresulu in studie, pre anulu scol. trecut, dupa care au meritatu a fi sustienuti in usuarea stipendiilor si pre anulu scolasticu 1870/71. cá la tempulu se, sa documentéza la Comitetu inmatricularea lor la respectivele institute, caci din contr'a stipendiele lor se voru considerá de vacante. *)

Sabiu in 31 Augustu 1870. c. n.

Comitetulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu. (59—2).

Nr. Asoc. 245—1870:

Concursu.

Amesuratu conclusului adunarei generale a Asociatiunei tne. tenute la Nasendu in 8—10 Augustu c. n. a. c. p. XIV. cum si decisiunei comitetului aduse in sedinti'a de astadi, se publica prin acest'a concursu la done premie de câte 25 fl. v. a. destinate pentru aceli'a, carii voru dovedi, ca au presitu celu putienu 200 altoi prinsi. Terminulu concursului sa defige pre 1-a Oct. c. n. 1870.

Concurentii respectivi au de asi tramite la subscrisulu comitetu pana la terminulu mai susu insemnatu, concursele loru prevediute cu documentele recerute si anume: cu adeverinti'a din partea parochului locale si a protopopului respectivu despre presirea cu succesu a aceluor altoi. Si déca protopopulu respectivu din intemplete, n'aru fi membru alu Asociatiunei, atunci se aréte adeverinti'a, afara din partea parochului locale si dela protopopulu celu de mai aproape, carele este membru alu asociatiunei.

Sabiu in 31 Augustu c. n. 1870.

Comitetulu asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu. (58—2)

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scol'a romana gr-or. din comun'a Bongardu Scannulu Sabiului, se eserie prin acest'a concursu pana la 15 Septembrie a. c. st. v.

Emolumintele impreunate cu acesta statune sunt in bani gata 90 fl. v. a., unu pamenciuru de agri in marime ca de un'a galeata, gradina de legumi, cuartiru liberu si lemne de focu.

Concurentii voru avea de a si instrua concursele lor: a) cu atestatu de botezu ca sunt de religionea gr-or. b) atestatu despre portarea morala si cualificatiune, c) ca au absolvatu cursulu pedagogicu in Institutulu Archidieceanu gr-or. din Sabiu, si ca sciú cantările bisericesci si tipiculu.

Concursele sunt de a se adresá prin Scannulu protopopulu II-lea alu Sabiului, comitetulu parochiale locale pana la terminulu prefiptu.

Bongardu in 17 Augustu 1870.

Comitetulu parochiale gr-or.

Teodore Necsi'a

56—3

Preotulu locale cá presedinte.

Toma Ciora Ioanu Dorde.

membri al comitetului.

Nr. 98. 1870.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scol'a romana gr-orientale din Luncoiu de josu cu Scrof'a se deschide prin acest'a concursu pana la 14 Septembrie a. c.

Salariulu impreunatu cu acestu postu e in bani gata 200 fl. v. a. cuartiru si lemne de focu.

Doritorii de a ocupa acestu postu invetiatorescu sa documenteze studiile percurse, ca sunt romani de religionea gr-orientale, teologi seu pedagogi absoluti din Institutulu archidieceanu pedagogico-teologicu din Sabiu, si ca pan' acum au avutu purtare morale buna si nepatata.

Concursele instruite cu documentele necesarii sunt de a se adresá pana la terminulu indicatu inspectoratulu scolaru districtuale.

Bradu 14 Augustu 1870.

Inspectoratulu districtuale alu scoliloru romane gr. orientale din Protopresbiteratulu Zarandului.

(60—2)

*) Celelalte diuare romane inca sunt rogate a reproduce acestu concursu.